

Fig. 47. Døbefont, skænket 1655 af sognepræst Alexander Christensen Sønderborg (s. 7311). Foto Arnold Mikkelsen 2024. – Baptismal font, donated in 1655 by vicar Alexander Christensen Sønderborg.

Fig. 48-51. Figurer på døbefonten, 1655. 48. Lukas. 49. Markus. 50. Mattæus. 51. Johannes (s. 7311). Foto Arnold Mikkelsen 2024. – *Figures from the baptismal font, 1655. 48. Luke. 49. Mark. 50. Matthew. 51. John.*

spir han har anført på sin tegning af kirken (fig. 6).⁵⁰ Klokkerne er givetvis identiske med dem, der blev afleveret ved klokkeskatten 1602, og som tilsammen vejede 40 kg.⁸⁵

Alterskranke (fig. 38), formentlig fra 1800-tallet. Skranke i fem fag med udsavede balustre, kraftig håndliste med hylde til særkalke og kraftige kvadratiske mæglere prydet med bosser og kronet af et spir bestående af to fladovale knopper. Skranken står i vinrødt med koksgrå håndliste og knæfald polstret med blegrod uld. Den var 1955 beklædt med rågummi.²⁵

†*Alterskranke*, indrettet ved kirkens hovedrestaurering 1823.³² Det havde læderbetrukket knæfald.

Døbefont (fig. 47-52), skænket af sognepræst Alexander Christensen Sønderborg og taget i brug 5. aug. 1655.⁸⁶ Fonten er skåret i eg, 91 cm høj. Foden er udført som en kvadratisk base, hvorpå sidder fire udskårne figurer forestillende evangelisterne. Mod sydvest ses Lukas med halvlangt, krøllet hår, sirligt fuldskæg og blikket rettet fremad. Han sidder med højre ben let løftet, alt imens han holder sit åbne evangelium i venstre hånd og peger på teksten med højre hånd. Han er iklædt en lang kappe, der er slynget over venstre skulder, mens hans skjorte er blottet ved højre skulder. Ved hans venstre ben ligger oksen. Mod nordvest sidder Markus og ser frem for sig. Han har halvlangt, bølgende hår, vigende

tindinger og langt tvedelt fuldskæg og er iklædt en lang kjortel med kappen slynget om maven. Hans hoved er skåret fladt af, mens nakkens hår kun er summarisk antydnet som svage bølger i træets masse. Markus holder sit evangelium i venstre hånd, mens den højre synes at gribe om pennen, der dog ikke er inkluderet i skulpturen. Løven ligger ved Markus' venstre ben og kigger i modsat retning af evangelisten.

Mod nordøst ses Matthæus, der sidder med højre hæl hvilende oven på venstre fod. Han har vigende tindinger, skulderlangt hår og kort fuldskæg og er iklædt lang kjortel med kappen slynget om livet. Han sidder med højre hånd hvilende på knæet, mens han har stukket et par af venstre hånds fingre ind imellem sit halvlukkede evangeliums sider, så han kan vende tilbage til teksten. Der er plads til englen ved hans venstre side, men denne figur er gået tabt. Endelig sidder Johannes mod sydøst. Han har som de øvrige figurer halvlangt hår og iklædt kjortel med kappen slynget skråt over venstre skulder. Modsat de øvrige evangelister er han glatkindet. Han holder sit evangelium i venstre hånd og rækker ned foran sig med højre hånd. Tre af tæerne på højre fod er brækket af, og ligeledes er hans evangelistsymbol ved Johannes' venstre side brækket af, så kun klørerne står tilbage på fontens fod.

Fontens skaft er udskåret som en perser i rustning over lang kjortel. Han har langt hår og moustache, og over hans næseryg er en markant, noget stiliseret rynke. Figuren holder begge hænder op mod den profilerede kapitæl, der er etableret under fontekummen, som for at støtte den. Figurens ryg er glat.

Selve kummen er sekskantet og flad med en flammeliste langs kanten. Kummens overside er glat med en lille, fladbundet fordybning i midten, 31 cm i diameter og 9 cm dyb. Under kummens sider er udskårne hængestykker i form af keruber, der alle er skåret efter samme skabelon, men med let varierede ansigtstræk; tre af dem er udført ved istandsættelsen 1918.⁸⁷ Alle er kendetegnet ved at være rundkindede, med brede næser og hage, munden er halvåben, håret er halvlangt og skåret som brede lokker, der slutter i volutender, mens der er en lille tot ved den vigende pande.

Fig. 52. Kerub fra døbefonten, 1655 (s. 7311). Foto Arnold Mikkelsen 2024. – *Cherub with baptismal font, 1655.*

Fig. 53. Fontehimmel, 1655 (s. 7312). Foto Arnold Mikkelsen 2024. – Font sounding board, 1655.

Vingerne er udformet som spejlende bruskværk. Mellem keruberne hænger fra kummens hjørner hængeskugler med kraftig knop.

Til fonten hører en sekskantet *fontehimmel* (fig. 53), der har høj, glat frise mellem et tandsnit og en koblet flammeliste. Over den kraftige gesims er stillet topstykker udskåret som skiftevis bruskbarokke vrængemasker i gennembrudt arbejde og kartoucher med centralt, fremspringende kerubhoved af samme type som på selve fonten. Ved topstykkernes sider står små dydefigurer iklædt lange kjoler med kraftigt liv. Bortset fra *Troen* (Fides) og *Styrken* (Fortitudo), der endnu holder henholdsvis korset og søjlen, er deres attributter gået tabt.⁸⁸ Bag figurerne er udsavede bøjler, der slutter i et dyrehoved (ørn?), og som er prydet af et småspir. Bøjlerne slutter op mod en slank mægler, der krones af en kugle, hvorpå står endnu en dydefigur, nemlig *Retfærdigheden* (Justitia) med sværd og vægtskåle.

Himlens loft er glat med en sekskantet, bladprofileret kassette i dens centrum. Heri er en strålekrans og en Hellighåndsdue.

Fonten står i en broget barokstaffering fra 1656 af sort, brunt, hvidt og rødt med detaljer i grønt og guld, der senest er blevet restaureret og rekonstrueret 1996. På soklens bagside (øst) er anført initialerne »HLS« og »RAS«; formentlig kirkeværgernes initialer. På forsiden af Matthæus' bog er dele af en indskrift søgt rekonstrueret: »(J) oh.../ Si(N)... / (P)es/ 1656«. På kapitælet under kummen står endvidere »Restaureret under Nationalmuseet af H. Munk aar 1919«. »Hvo Som Troer oc Bliffuer Døbt Hand skal Blifve Salig. Marc i 16 v16. anno 1656 H. Alexander Chri-

Fig. 54. Styrken. Detalje af fontehimlen, 1655 (s. 7312). Foto Arnold Mikkelsen 2024. – Fortitudo. Detail of font sounding board, 1655.

stensøn«. Frederik III's og Dronning Sofie Amalies initialer malet på bagsiden af den tronende Kristusfigurs globe. Fonten blev konserveret af Harald Munk 1918, der konstaterede, at det oprindelige farvelag gennem tiden er bevaret, men dog med let forsimplende overmalinger.⁸⁹

Døbefonten er blevet tilskrevet Hans Nielsen Bang i blandt andet Mogens Bencards pionerstudie om billedskæreren, hvor det uden egentlig argumentation blev konkluderet, at »det kun kan have været én hjerne og én hånd, som har fostret« figurerne på både font og prædikestol.⁹⁰ Sven Arnvig betvivlede ikke denne tilskrivning, men anførte dog, at flere af de træk, Bencard så som udtryk for samme ånd og hånd, er tidstypiske snarere end personlige.⁹¹ En omhyggelig sammenligning af prædikestolen og døbefonten understøtter da heller ikke Bencards synspunkt. Fontens rundhovedede keruber med bruskværksvinger, bred næse, æblekinder, og det ornamentalt udformede hår, der slutter i volutter, har ganske lidt tilfælles med prædikestolens keruber, som er spidsmundede, har smalle øjne og mere sirligt skåret hår i tynde lokker. Ikke mindst er Bangs hoveder o. 1650 kendetegnet ved meget brede kæbeben, der giver hovederne en trekantet form. Dette træk er helt fremmed for døbefontens figurer (fig. 52 og 65).⁹² En videre sammenligning af de to inventarstykkers figurer bekræfter, at fonten ikke kan tillægges Bang, og som eksempel på dette skal blot nævnes et af de træk, Bencard selv definerede som kendetegnende for denne billedskærer: At han skildrer ører som flade hudlapper, der hænger fra kæbebenet. Dette ses i rigt mål på prædikestolen, mens døbefontens billedskærer synes at have gjort sig umage for at undgå ører, og når han skildrer dem, er de placeret væsentligt højere, end Bang livet igennem havde for vane.

Der er ikke på nuværende tidspunkt grundlag for at tilskrive den til en specifik træskærer, idet fonten typologisk set står alene blandt de ret få bevarede 1600-talsfonte fra Fyn. Den knytter sig eksempelvis heller ikke på indlysende måde til den gruppe, der er tillagt den store Odensemester, Anders Mortensen (f.eks. Vor Frue Kirke, Odense, s. 1101).⁹³

(†)Døbefont (fig. 55), romansk, af granit. Af fonten er endnu bevaret foden, der er 34 cm høj og cirkulær med lav kvadratisk base. I dens side er indhugget to vandrette linjer. Fonten stod 1589 i tårnet⁵⁰ og må være taget ud af brug senest 1655 (jf. ovf.). Af form er den ret atypisk for det fynske materiale og kan ikke umiddelbart placeres i nogle af de grupper, Mackeprang etablerede.⁹⁴ Nu opstillet ved præstegården.

Dåbsfad (fig. 56), 1600/50. Et måske nederlandsk fad, 45,5 cm i diameter, med drevet relief af *Syndefaldet* i bunden. Om relieffet er bunden udfyldt af indgraveret bladværksornamentik. Fanen er bred, med drevne drueklaser og indgraveret bladværk derom. Kanten er sekundært ombukket, så drueklaser og indgraving delvist skjules. Syndefaldet forekommer ofte på både nederlandske fade og på fade fra Nürnberg, men udfyldningen af fladen med indgraveret ornamentik, der virker i sammenhæng med de drevne relieffer, peger måske snarere mod Nederlandene.

Fig. 55. Fod fra en romansk døbefont (s. 7313). Foto Arnold Mikkelsen 2024. – *Base of Romanesque baptismal font.*

Fig. 56. Dåbsfad, o. 1600/50 (s. 7313). Foto Arnold Mikkelsen 2024. – *Baptismal dish, c. 1600/50.*

Således genfindes syndefaldsrelieffet på fadene i Store Dalby og Krønge kirker (*DK Vejle* 1895 og *DK Maribo*, 748), mens den ornamentale udfyldning af overfladen bærer mindelser om Skambyfadet fra 1634 (s. 5461). Idet fanens udformning er beslægtet med dåbsfadet fra Balslev dateret 1627 (s. 7209), kan Nørre Åby-fadet nok dateres til samme periode, o. 1625/50.

Korbuekrucifiks (fig. 57), o. 1275/1300. Kristus er ca. 82 cm høj og skildret med hovedet let duvende mod højre skulder. Ansigtet har let åben mund, åbne øje med antydning af pupiller, et kort skæg og langt hår, der – om end træet er noget ødelagt her – ikke synes at være modelleret over hovedbunden, og som falder som en samlet, lidt udifferentieret masse ned på højre skulder og bag nakken. Dette indikerer, at figuren oprindeligt har båret en krone. Om hovedet er rester af

tre små tapper, der kunne indikere, at hovedet efterfølgende er blevet tilføjet en tornekrone.

De to lige, meget tynde arme udgår vandret fra kroppen og hænderne er simpelt modelleret med strakte fingre og tomten lagt ind foran pegefingeren; ingen af fingrene er skåret fri af hinanden. Denne ret grove udførelse, samt det forhold at armene ikke har samme tykkelse som kroppen, hvor de er føjet til denne, kunne tyde på, at de er sekundært tilføjede.

Kroppen er rank og ikke synderligt udpint, men modelleret med overmåde mange ribben, der indrammer den slanke mave. Fra hofterne hænger et halvlångt klæde, der er bundet med snip ved højre side, og højre fod er lagt over den venstre, så fødderne fæstnes med samme nagle.

Korstræet er 117 cm højt og har kraftig profil, og langs både stamme og arme er fremspringen-

Fig. 57. Korbuekrucifiks, 1275/1300 (s. 7314). Foto Arnold Mikkelsen 2024. – *Rood*, 1275/1300.

de, rektangulære felter. Bag Kristi hoved er en glorieskive. Korsarmene slutter endnu i kvadratiske endestykker med et cirkulært, fordybet felt; disse mangler både over og under korsstammen.

Krucifikset står i delvist bevaret ældre, men sekundær staffering. Kristus har en bleg, grålig hudfarve, der kun er delvist bevaret på armene; bemærkelsesværdigt er det, at selvom øjnene er skåret som åbne, er hudfarven også påført disse, så de forekommer lukkede. Hår og skæg er brunt, mens lændeklædet er brunt med detaljer i guld og enkelte røde partier. Korset er brunmalt, og et grønt planteornament er bevaret på det nederste venstre af stammens småfelter, hvilket viser, at disse har fungeret som malede krabbeblade. På glorieskiven er med forgyldte versaler anført »INRI«, og på korsarmenes endestykker er bevaret lidt rød bemaling i medaljonen med

grønt udenom. Biskop Engelstoft oplyste 1863, at der øverst var anført Frederik III og dronning Sophie Amalies initialer samt årstallet 1650, hvilket må henvise til krucifiksets staffering i relation til periodens generelle nyindretning af kirken (jf. prædikestol, døbefont og epitafium).⁷⁷

Skildringen af Kristus som endnu levende og relativt upåvirket af sine pinsler taler sammen med det knælange lændeklæde for en datering til unggotikken, 1275/1300. En nær parallel er eksempelvis korbuekrucifikset fra Dalum (s. 2855).

Engelstoft oplyste 1863, at krucifikset var opsat over triumfbuen.⁹⁵ O. 1900 blev det henlagt på kirkeloftet, og da kirken 1918 ikke længere ønskede at opbevare det, sørgede konservator Niels Termansen for, at det blev overdraget til Nationalmuseet (inv. 9597), der lod krucifikset